

# NEDERLANDSTALIGE TUCHTRAAD VAN BEROEP VOOR ADVOCATEN

## eerste kamer

Dossier: TB-0320-2024 (SLT 218 - SLT 219 – SLT 221 - SLT 222)

In de zaak van:

mr. X, met kantoor te ...

aanwezig en bijgestaan door mr. Y,

wijst de Nederlandstalige tuchtraad van beroep de volgende beslissing.

\*\*\*

### 1. Ten laste gelegde feiten

Op 17 juli 2023 (dossier A – SLT 218), 25 september 2023 (dossier C – SLT 219), 20 december 2023 (dossier B – SLT 221) en 21 december 2023 (dossier D+ – SLT 222) heeft de stafhouder van de orde van advocaten Leuven de voorzitter van de tuchtraad voor advocaten van het rechtsgebied van het hof van beroep Brussel in kennis gesteld van zijn beslissing, genomen op grond van artikel 458, § 2, Gerechtelijk Wetboek, om mr. X tuchtrechtelijk te vervolgen.

Krachtens artikel 459, § 1, Gerechtelijk Wetboek heeft de voorzitter van de tuchtraad voor advocaten van het rechtsgebied van het hof van beroep Brussel mr. X telkens opgeroepen met vermelding dat de volgende feiten hem werden ten laste gelegd:

In de zaak SLT 218 'A':

het niet respecteren van de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen (artikel 1 codex deontologie), m.n. de uitspraken gedaan in de mail d.d. 3 mei 2018 gericht aan de cliënten, alsook de laattijdige melding op 23.02.2018 van de beëindiging van tussenkomst voor het Hof, daar waar de zaak voor pleidooien stond op maandag ...,

In de zaak SLT 219 'E':

- a) het niet, minstens niet voldoende, informeren van de cliënt omtrent de wijze waarop kosten en erelonen worden berekend (artikel 19, reglement balie Leuven),
- b) het niet respecteren van de principes der billijke gematigdheid bij de bepaling van het ereloon zoals bepaald in art. 446 Ger. W.,
- c) het niet naleven van de deontologische verplichtingen inzake het behandelen van derdengelden (artikel 134 Codex Deontologie),
- d) de onbehoorlijke uitoefening van het beroep van advocaat (artikel 1 Codex Deontologie),
- e) de schending van de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen (artikel 1 Codex Deontologie),

In de zaak SLT 221 – 'F'

- a) het niet, minstens niet voldoende, informeren van de cliënt omtrent de wijze waarop kosten en erelonen worden berekend (art. 19, reglement balie Leuven),
- b) het niet respecteren van de principes der billijke gematigdheid bij de bepaling van het ereloon zoals bepaald in art. 446 Ger. W.,
- c) de onbehoorlijke uitoefening van het beroep van advocaat door schending van de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen (art. 1 Codex deontologie),

In de zaak SLT 222 – 'G':

- a) het niet, minstens niet voldoende, informeren van de cliënt omtrent de wijze waarop kosten en ereloon worden berekend (art. 19, reglement balie Leuven),
- b) het niet respecteren van de principes der billijke gematigdheid bij de bepaling van het ereloon zoals bepaald in art. 446 Ger. W.,
- c) de onbehoorlijke uitoefening van het beroep van advocaat door schending van de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen (art. 1 Codex deontologie).

## 2. Bestreden beslissing

De tuchtraad voor advocaten van de Nederlandstalige ordes van het rechtsgebied van het hof van beroep Brussel, tweede kamer, heeft op 6 augustus 2024, na tegenspraak, onder meer

- de zaken SLT 218, SLT 219, SLT 221 en SLT 222 samengevoegd,
- de tuchtvorderingen toelaatbaar verklaard,

- mr. X gedeeltelijk vrijgesproken voor de enige tenlastelegging in de zaak SLT 218 voor wat betreft de *'laattijdige melding op 23 februari 2018 van de beëindiging van zijn tussenkomst in een hangende procedure voor het hof van beroep te Brussel'*,
- de overige tenlasteleggingen bewezen verklaard,
- aan mr. X een tuchtstraf opgelegd van drie maanden schorsing.

Tegen deze beslissing heeft mr. X op 20 augustus 2024 hoger beroep aangetekend.

De stafhouder van de Nederlandse orde van advocaten te Brussel en de procureur-generaal hebben geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een tegenberoep in te stellen, zoals voorzien door artikel 463, vierde lid, Gerechtelijk Wetboek.

### 3. Beoordeling

3.1. Het hoger beroep is regelmatig naar vorm en tijdig ingesteld en bijgevolg ontvankelijk.

Bij afwezigheid van een tegenberoep is de gedeeltelijke vrijspraak voor de enige tenlastelegging in de zaak SLT 218 definitief.

De tuchtraad van beroep is, voor wat de zaak SLT 218 betreft, enkel nog gevat voor:

*'het niet respecteren van de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen (artikel 1 codex deontologie), m.n. de uitspraken gedaan in de mail d.d. 3 mei 2018 gericht aan de cliënten'*

3.2. De bestreden beslissing bevat een materiële vergissing in die zin dat waar in de tenlasteleggingen b) in de dossiers SLT 219 (E), SLT 221 (F) en SLT 222 (G) verwezen wordt naar artikel 446 Gerechtelijk Wetboek, dit moet gelezen worden als 446ter Gerechtelijk Wetboek.

3.3. Mr. X roept in een eerste middel de nietigheid in van de gevoerde tuchtonderzoeken wegens een schending van artikel 6 Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM).

In een eerste onderdeel houdt mr. X staande dat de onderzoeken niet onafhankelijk zijn gevoerd door een onpartijdige instantie. De stafhouder zou zich niet hebben opgesteld als *'verslaggever'* maar als een procespartij. Met name wordt verwezen naar een eerdere tuchtprocedure lastens mr. X die aanleiding heeft gegeven tot een beslissing van de tuchtraad voor advocaten van het rechtsgebied van het hof van beroep Brussel van 30 november 2021, waartegen zowel mr. X en de stafhouder hoger beroep hebben aangetekend. Aldus waren mr. X en de stafhouder van de orde van advocaten bij de balie Leuven daadwerkelijk tegenpartijen in de periode waarin dezelfde stafhouder lastens mr. X de huidige tuchtonderzoeken heeft

gevoerd en de tuchtraad voor advocaten van het rechtsgebied van het hof van beroep Brussel heeft gevat.

Een tweede onderdeel heeft betrekking de beweerde schending van het principe van de wapengelijkheid omdat de stafhouder met de klagers gesprekken zou hebben gevoerd waarvan het verslag niet wordt bijgebracht en van hen stukken zou hebben ontvangen die niet bij het tuchtdossier werden gevoegd.

Een derde onderdeel betreft de beweerde schending van het vermoeden van onschuld. De stafhouder zou tuchtonderzoek SLT 221 (F) en SLT 222 (G) hebben geopend op een ogenblik dat hij nog geen weet kon hebben van de beweerde inbreuken.

Een vierde onderdeel betreft de overschrijding van de redelijke termijn in de tuchtvordering SLT 218 (A) en SLT 219 (E).

En in een vijfde en laatste onderdeel trekt mr. X de onpartijdigheid van de tuchtraad voor advocaten van het rechtsgebied van het hof van beroep Brussel in twijfel, omdat deze bewust de behandeling van de zaken zou hebben verdaagd tot na de uitspraak door de tuchtraad van beroep.

### 3.3.1. Wat het eerste onderdeel betreft

Krachtens artikel 458, §§ 1 en 2, Gerechtelijk Wetboek ontvangt en onderzoekt de stafhouder de klachten tegen de advocaten van zijn orde. Hij kan zelf het onderzoek voeren dan wel een onderzoeker aanstellen. Wanneer hij na het onderzoek oordeelt dat er redenen bestaan om de advocaat te laten verschijnen voor de tuchtraad, zendt hij het dossier samen met zijn met redenen omklede beslissing over aan de voorzitter van de tuchtraad, zodat deze de tuchtraad kan samenroepen.

Wanneer de stafhouder een klacht ontvangt en onderzoekt en dan voor de tuchtraad brengt, handelt hij als orgaan van de orde, zonder een gerecht te zijn in de zin van artikel 6, § 1, EVRM. Vermits hij geen beslissing neemt over de gegrondheid van de vervolging, is hij in het algemeen niet onderworpen aan de waarborgen die door dit artikel zijn bepaald of aan het algemene rechtsbeginsel betreffende de onpartijdigheid en de onafhankelijkheid van de rechter. Het is slechts anders wanneer het niet eerbiedigen van de waarborgen vermeld in artikel 6 EVRM vóór het aanhangig maken van de zaak bij de tuchtrechter het eerlijke karakter van het tuchtproces ernstig in het gedrang brengt. Dit laatste moet door de tuchtraad worden onderzocht in het licht van het geheel van de procedurele waarborgen waarover de vervolgte advocaat beschikt (zie ook Cass. D.16.0014.F, ...).

Het enkele feit dat de stafhouder reeds is gevat door een klacht ten aanzien van een advocaat van zijn orde, belet hem niet ook de daaropvolgende klachten ten aanzien van dezelfde advocaat te onderzoeken, ongeacht het stadium waarin de eerdere klacht of klachten zich bevindt of bevinden. Van dit principe wordt niet afgeweken doordat de stafhouder met betrekking tot een eerdere klacht gebruik heeft gemaakt van zijn recht om een tegenberoep in te stellen tegen een beslissing van de tuchtraad zetelend in eerste aanleg.

Wanneer de stafhouder bij het afsluiten van het tuchtonderzoek een gemotiveerde beslissing neemt om de advocaat van zijn orde te verwijzen naar de tuchtrechtbank, handelt hij niet als een persoonlijke opponent van de betrokken advocaat maar wel als een orgaan van de orde van advocaten. Hetzelfde geldt wanneer de stafhouder een hoger beroep of een tegenberoep instelt tegen een beslissing van de tuchtraad. De stafhouder is overigens evenmin een vervolgende partij en er kan hem niet worden verweten *'rechter en partij'* te zijn in de tuchtrechtspleging.

De parallel die mr. X trekt met het strafrecht staat haaks op het principe dat de tuchtprocedure, die volledig geregeld is door het Gerechtelijk Wetboek en de reglementen die in uitvoering hiervan zijn genomen, niet onderworpen is aan de regels van het strafrecht en de strafvervolgung. Bovendien geldt in het strafrecht, zonder dat dit in strijd is met de beginselen verwoord in artikel 6 EVRM, dat de procureur des Konings zowel een opsporingsonderzoek kan leiden als de verdachte kan dagvaarden voor het strafgerecht, ongeacht of lastens dezelfde verdachte nog andere onderzoeken lopen of zaken aanhangig zijn bij de rechtbank. Anders dan de stafhouder is de procureur des Konings nochtans wel een vervolgende partij.

Zoals uit de bespreking van het tweede en derde onderdeel zal blijken, werd het onderzoek wel degelijk gevoerd met eerbiediging van de rechten van verdediging, hierin begrepen de wapengelijkheid en het vermoeden van onschuld. Bovendien was mr. X zowel tijdens de rechtspleging gevoerd voor de tuchtraad voor advocaten van het rechtsgebied van het hof van beroep Brussel als voor de tuchtraad van beroep in de gelegenheid om, met de bijstand van een eigen advocaat, de aanklachten te onderzoeken, de dossiers te raadplegen en zijn middelen zowel schriftelijk als mondeling uiteen te zetten. Geen enkele onregelmatigheid begaan in het loop van de onderzoeken, in het zuiver hypothetische geval dat er één zou geweest zijn, kan een negatieve invloed hebben gehad op de rechten van mr. X tijdens de rechtspleging voor de tuchtraden.

### 3.3.2. Wat het tweede en het derde onderdeel betreft

Zoals ook reeds vastgesteld door de tuchtraad voor advocaten van het rechtsgebied van het hof van beroep Brussel werd mr. X in alle zaken gehoord en kreeg hij zowel tijdens de verhoren als nadien de gelegenheid zijn standpunt te verduidelijken en stukken bij te brengen.

Uit niets blijkt dat de stafhouder de verschillende tuchtonderzoeken niet zowel ten laste als ten onlaste zou hebben gevoerd. Er kan slechts sprake zijn van een sanctioneerbare '*schijn van partijdigheid*' indien er daartoe redelijke gronden zijn. Het louter '*subjectief aanvoelen*' van mr. X volstaat niet om tot te besluiten dat het onderzoek niet regelmatig werd gevoerd.

Wat de zogenaamd objectieve elementen betreft die op pagina 10 en volgende van de algemene beroepsconclusie worden ingeroepen, moet het volgende worden vastgesteld:

- het feit dat de stafhouder in zijn beroepsconclusie verwijst naar hetgeen werd uiteengezet voor de tuchtraad zetelend in eerste aanleg en de overwegingen van de in eerste aanleg genomen tuchtbeslissing, om deze vervolgens te hernemen, toont in het geheel niet aan dat dezelfde stafhouder tijdens het onderzoek vooringenomen of partijdig zou hebben gehandeld;
- hetzelfde geldt voor de verwijzing naar eerdere tuchtrechtelijke antecedenten en naar een beschikking van de raadkamer van de rechtbank van eerste aanleg Leuven van ... waarbij aan mr. X de opschorting van de uitspraak van de veroordeling gedurende één jaar werd opgelegd wegens meerdere feiten van valsheid in geschriften met betrekking tot '*ereloonstaten in rechtsbijstand*'; noch de eerdere tuchtrechtelijke sanctionering, noch schuldigverklaring aan feiten van valsheid in geschriften worden door mr. X betwist; niets belet de stafhouder om niet enkel de feiten te onderzoeken die aanleiding hebben gegeven tot de klacht die hij heeft ontvangen maar tevens ook die elementen bij zijn onderzoek te betrekken die, in het geval de klacht gegrond blijkt te zijn, enig belang kunnen hebben bij het bepalen van de tuchtsanctie;
- mr. X stelt zelf dat '*doorheen de onderzoeken toch tal van elementen naar boven (zijn) gekomen die als à décharge van (mr. X) dienen te worden beschouwd*'; hiermee lijkt mr. X alvast te erkennen dat het onderzoek ook '*à décharge*' werd gevoerd; uit het feit dat deze elementen niet werden opgenomen in de verschillende '*nota's van verwijzing*' kan evenwel niet worden afgeleid dat de stafhouder niet onpartijdig zou hebben gehandeld; artikel 458, § 2, Gerechtelijk Wetboek verplicht de stafhouder, wanneer hij na het onderzoek oordeelt dat er redenen bestaan om de betrokken advocaat te laten verschijnen voor de tuchtraad, zijn beslissing te motiveren; dit houdt in dat de stafhouder verplicht wordt deze elementen of bezwaren te vermelden die voldoende ernstig zijn om een tuchtrechtelijke sanctionering waarschijnlijk te maken; voormelde wetsbepaling verplicht de stafhouder evenwel niet om in deze beslissing ook melding te maken van andere elementen, ook niet wanneer deze in het voordeel zijn van de betrokkene;

- mr. X heeft zowel in eerste aanleg als voor de tuchtraad van beroep de gelegenheid gekregen de motieven aan te vechten die door de stafhouder werden aangehaald als redenen om hem te verwijzen naar de tuchtraad; het is niet omdat mr. X bepaalde van die motieven betwist (overigens met succes, wat betreft een onderdeel van de enige tenlastelegging in de zaak SLT 218 'A') dat hieruit meteen volgt dat het gevoerde onderzoek onregelmatig zou zijn; hetzelfde geldt ook voor hetgeen de stafhouder vermeldt in zijn conclusie; en hetzelfde geldt tenslotte ook voor het feit dat bepaalde vragen niet werden gesteld aan de klagers; mr. X heeft overigens geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om de stafhouder te verzoeken aan de klagers bijkomende opheldering te vragen; tijdens de rechtspleging van de tuchtraad voor advocaten van het rechtsgebied van het hof van beroep Brussel werden drie van de vier klagers hetzij persoonlijk hetzij bij monde van hun advocaat gehoord (de vierde werd verwittigd maar daagde niet op) en tijdens de rechtspleging voor de tuchtraad van beroep werd de raadsman van F gehoord (ook hier werden de andere klagers verwittigd van de zitting); bijgevolg heeft mr. X de kans gekregen aan de klagers bijkomende vragen te stellen, mocht hij dit hebben gewenst;
- wanneer de stafhouder een klacht ontvangt in verband met de kosten en erelonen aangerekend door een advocaat, is hij niet verplicht een bemiddeling op te starten; dit geldt zeker niet wanneer hij van oordeel is dat er mogelijk sprake is van een tuchtrechtelijk sanctioneerbare inbreuk op artikel 446ter Gerechtelijk Wetboek; uit het feit dat de stafhouder besluit om na een klacht in verband met beweerde overmatige erelonen een tuchtonderzoek in te stellen en geen bemiddeling op te starten, kan niet worden afgeleid dat het onderzoek niet onpartijdig werd gevoerd; hetzelfde geldt voor het feit dat de stafhouder na afloop van het onderzoek beslist om de zaak aanhangig te maken bij de tuchtraad ook al hebben de advocaat en zijn cliënt intussen een akkoord bereikt; het feit dat de advocaat achteraf zijn erelonen bijstelt, belet immers niet dat hij initieel een deontologische inbreuk kan hebben begaan; het voegen van de brief van de klaagster waarbij zij aan de stafhouder meldt een akkoord te hebben bereikt met mr. X was dan ook niet vereist en de afwezigheid van dit schrijven, waarvan mr. X één van de bestemmingen was en die bijgevolg ook in zijn bezit was, laat niet toe te besluiten tot een gebrek aan onpartijdigheid van de stafhouder of de tuchtonderzoeker;
- mr. X uit kritiek op de wijze waarop het onderzoek werd ingesteld met betrekking tot de klacht van F: hoewel diens klacht geen betrekking had op de erelonen werd uitgerekend hiernaar een onderzoek gestart; dit argument steunt op een verkeerde lezing van de e-mail van 12 februari 2023 van F aan de stafhouder waarin deze zich erover beklagt door mr. X verkeerd te zijn geïnformeerd omdat *'pas op 26 februari 2020, 10 maanden na het eerste gesprek op 25 april 2019 voor het eerst een overzicht*

*van erelonen en kosten werd meegedeeld' terwijl voordien 'relatief kleine voorschotten lieten (...) uitschijnen dat het advies van mr. X financieel haalbaar was';*

- mr. X verwijt de stafhouder verder geen gevolg te hebben gegeven aan zijn verzoek hem in kennis te stellen van de *'eerdere communicatie'* of *'eerdere contacten'* tussen F en de stafhouder; niets verplicht de stafhouder verslagen bij te houden van een vrijblijvend onderhoud dat hij heeft gehad met een cliënt van een advocaat van zijn orde vooraleer deze formeel klacht neerlegt, noch om de inhoud van dit gesprek mee te delen; de *'indruk'* die mr. X zegt te hebben dat de stafhouder F zou hebben aangezet om klacht tegen hem in te dienen is een louter subjectief en speculatief gegeven dat geen steun vindt in de bewoordingen van de e-mail van 12 februari 2023, noch in enig ander stuk;
- eenvoudige veronderstellingen of zelfs verdachtmakingen, zonder dat deze gesteund zijn op objectieve gegevens, volstaan niet om te besluiten tot de onregelmatigheid van een tuchtonderzoek: dit geldt met zoveel woorden voor het feit dat F zich voor de neerlegging van een klacht met burgerlijke partijstelling tegen mr. X (waarvan het gerechtelijk onderzoek nog loopt) zou hebben laten bijstaan door een advocaat die lid is van de raad van de orde bij de balie Leuven, dat voor de neerlegging van de klacht een verkorting van de termijn van artikel 106 Codex Deontologie voor Advocaten (CDA) werd toegestaan, dat de stafhouder de aangerekende duur van bepaalde prestaties overdreven acht, dat de stafhouder betwijfelt of een ereloonovereenkomst met G voldoende werd toegelicht, dat de beslissing tot verwijzing naar de tuchtrechtbank werd genomen kort voor de inschrijving van mr. X op het tableau van de Nederlandse orde van de advocaten bij de balie Brussel, ...; ook de gratuite veronderstelling dat hij de enige is die ooit voor bepaalde inbreuken zou zijn vervolgd, volstaat niet om te besluiten tot enige schending van de rechten van verdediging;
- het feit dat in een tuchtonderzoek dat in belangrijke mate betrekking heeft op aangerekende erelonen aan de betrokken advocaat wordt gevraagd bepaalde boekhoudkundige stukken voor te leggen, kadert perfect in de verplichting een onderzoek te voeren *'à charge et à décharge'*;
- met betrekking tot het dossier van E verwijt mr. X aan de stafhouder dat deze in zijn verwijzingsnota stelt dat het niet is aangetoond dat hij op 30 december 2018 (23.49 uur) een e-mail heeft verstuurd aan E en aan haar dochter waarin hij hen in kennis heeft gesteld van *'de ontvangst van gelden op zijn derdenrekening, en van de verwerking hiervan'*, en dit ondanks het feit dat hij het verzendingsrapport van deze e-mail heeft bijgebracht; de brief van 30 december 2018 maakt deel uit van het dossier van de balie Leuven dat in deze zaak werd neergelegd (stuk 11, bijlage 7); verder berust dit verwijt op een verkeerde lezing van de verwijzingsnota: niet het versturen van de

e-mail van 30 december 2018 kon volgens de stafhouder niet worden bevestigd door het onderzoek, wel of de op het afschrift van de e-mail vermelde bijlagen 'E – 30.12.2018.pdf' en 'STAAT 30.12.2018.pdf' betrekking hebben op de factuur en de tussentijdse staat van kosten en erelonen van 30 december 2018;

- de verwijzingsnota vermeldt dat de dochter en de zoon van E op hun computers hebben gezocht naar voormelde factuur en tussentijdse staat van kosten en erelonen van 30 december 2018, zonder deze te hebben gevonden; in haar verhoor door de onderzoeker heeft E, toen de onderzoeker haar beide stukken heeft voorgelegd, verklaard dat haar zoon de computer van zijn vader helemaal had doorzocht maar de e-mail niet had gevonden terwijl de dochter eveneens tevergeefs haar eigen mailbox nogmaals had doorzocht; in de gegeven omstandigheden zou een formeel verhoor van de zoon en de dochter van E geen bijkomende informatie hebben opgeleverd; mr. X heeft de tuchtraad niet verzocht om deze personen te horen;
- uit het feit dat in het dossier SLT 218 (A) het eindarrest van het hof van beroep Brussel niet werd gevoegd maar enkel het tussenarrest waarbij de debatten werden heropend gelet op de langdurige afwezigheid van een lid van de zetel waardoor het beraad niet kon worden geledigd, kan niet worden afgeleid dat de rechten van verdediging van mr. X zouden geschonden zijn; aan mr. X werd oorspronkelijk ten laste gelegd dat hij enkele dagen voor de geplande terechtzitting van een correctionele kamer van het hof van beroep Brussel zijn tussenkomst had beëindigd; het eindarrest kon desbetreffend geen bijkomende informatie verschaffen over het al dan niet ontijdig beëindigen; de debatten werden immers heropend als gevolg van een toevallige gebeurtenis die mr. X noch zijn cliënt konden voorzien; verder is dit gegeven zonder belang nu mr. X definitief werd vrijgesproken voor het gedeelte van de tenlastelegging dat hierop betrekking heeft;
- de stafhouder of de door hem aangestelde onderzoeker zijn er niet toe gehouden om in het kader van een onderzoek dat betrekking heeft op aangerekende kosten en erelonen het dossier van de betrokken advocaat op te vragen; wanneer de betrokken advocaat dit noodzakelijk acht voor zijn verdediging kan hij dit zelf bijbrengen; de rechten van verdediging worden niet geschonden doordat het dossier niet eerst door de stafhouder of door de onderzoeker opgevraagd werd;
- in het dossier SLT 222 (G) zou volgens mr. X een schrijven ontbreken dat de klagster op 23 juni 2022 aan de stafhouder heeft gericht; uit het ontbreken van dit stuk leidt hij af dat het onderzoek niet onpartijdig werd gevoerd; G heeft op 15 juni 2022 de stafhouder aangeschreven met de melding dat zij klacht wenste in te dienen wegens een '*onredelijke factuur*' van mr. X, nadat zij reeds tweemaal een voorschotfactuur had betaald van telkens 6.000 euro + btw, zonder een '*detailafrekening*' te hebben

ontvangen hoewel zij hierom had gevraagd (stuk 4 bundel balie Leuven); op 15 december 2022 heeft zij een gehandtekende brief gericht aan de stafhouder waarin zij om dezelfde reden formeel klacht neerlegt, met verwijzing naar *‘de inhoud van mijn schrijven van 23/06/2022’* (stuk 6 balie Leuven); hieruit volgt dat de verwijzing naar 23 juni 2022 berust op een materiële vergissing vanwege G, waar zij in werkelijkheid haar schrijven van 15 juni 2022 bedoelde; bijgevolg is het dossier meegedeeld door de orde van advocaten bij de balie te Leuven volledig en wijst niets op enige partijdigheid of vooringenomenheid van de stafhouder of de onderzoeker; anders dan mr. X voorhoudt, blijkt uit de inhoud van het schrijven van 15 juni 2022 wel degelijk dat G de mening was toegedaan onvoldoende te zijn geïnformeerd over de wijze waarop de kosten en erelonen werden berekend; de uiteenzetting onder randnummer 28 berust andermaal op een verkeerde lezing.

### 3.3.3. Wat het vierde onderdeel betreft

In het vierde onderdeel van het eerste middel argumenteert mr. X dat de redelijke termijn in de tuchtvorderingen SLT 218 (A) en SLT 219 (E) is overschreden. Met name zou tussen zijn verhoor en zijn verwijzing naar de tuchtraad respectievelijk tien maanden en dertien maanden zijn verstreken zonder dat hij van deze zaken nog iets had vernomen.

De redelijke termijn zoals onder meer omschreven in artikel 6 EVRM neemt een aanvang op het ogenblik waarop de betrokken advocaat ervan in kennis wordt gesteld dat lastens hem een tuchtonderzoek wordt geopend, dit is in de zaak SLT 218 (A) op 28 maart 2022. In de daaropvolgende maanden werden de klager en mr. X gehoord, werden de stukken onderzocht die door beide partijen aan de onderzoeker werden overgemaakt en heeft de onderzoeker een verslag opgesteld voor de stafhouder, waarna de stafhouder op 17 juli 2023 een uitgebreid gemotiveerde verwijzingsnota heeft opgesteld. Rekening houdend met de omvang van de meegedeelde informatie (waaronder een brief van de advocaat van mr. X met een stukkenbundel van een zeventigtal bladzijden, gevolgd door een nota met opnieuw meer dan zeventig pagina's aan stukken) en de interferentie met de overige tuchtonderzoeken lastens dezelfde advocaat (SLT 219, SLT 221 en SLT 222) kan niet vastgesteld worden dat tussen de verschillende onderzoekshandelingen een onredelijke lange tijd is verstreken. Ook nadat de zaak aanhangig is gemaakt bij de tuchtraad is noch in eerste aanleg noch in hoger beroep meer tijd verstreken dan redelijk nodig was voor een goede rechtsbedeling. De behandeling voor de tuchtraad voor advocaten van het rechtsgebied van het hof van beroep Brussel werd herhaaldelijk verdaagd, klaarblijkelijk zonder verzet van mr. X, om samen te worden behandeld met de overige tuchtzaken die lastens hem intussen aanhangig waren gemaakt.

Dezelfde conclusie geldt voor het tuchtonderzoek in de zaak SLT 219 (E). Mr. X werd in kennis gesteld van de opening van een tuchtonderzoek bij brief van de stafhouder van 23 december 2021. In de loop van de daaropvolgende maanden werden opnieuw lijvige stukkenbundels

van zowel klaagster als mr. X ontvangen en onderzocht, waarna beiden afzonderlijk werden verhoord door de aangestelde onderzoeker. Ook hier werden nadien nog stukken overgemaakt en werd mr. X tot tweemaal toe verzocht bijkomende informatie te verstrekken. De onderzoeker heeft op 13 juni 2023 een zeer gedetailleerd verslag van achttien pagina's overgemaakt aan de stafhouder, die op 25 september 2023 de tuchtraad heeft gevat.

Tenslotte kan mr. X niet worden gevolgd wanneer hij stelt (zie o.m. pagina 8 conclusie dossier A – SLT 218) dat het tuchtonderzoek moest worden afgesloten binnen de zes maanden na het indienen van de klacht. Artikel 458, § 2, derde lid, Gerechtelijk Wetboek voorziet enkel in de mogelijkheid voor de klager en de betrokken advocaat om de zaak voor te leggen aan de voorzitter van de tuchtraad indien de stafhouder binnen een termijn van zes maanden na het indienen van de klacht nog geen beslissing heeft genomen om de advocaat al dan niet te laten vervolgen. Dit betekent helemaal niet dat de stafhouder verplicht zou zijn om zijn onderzoek binnen de zes maanden te beëindigen.

### 3.3.5. Wat het vijfde onderdeel betreft

En in een vijfde en laatste onderdeel trekt mr. X de onpartijdigheid van de tuchtraad voor advocaten van het rechtsgebied van het hof van beroep Brussel in twijfel, omdat deze bewust de behandeling van deze zaken zou hebben verdaagd tot na de uitspraak door de tuchtraad van beroep in een eerdere tuchtprocedure. Met name zegt hij de indruk te hebben dat de tuchtraad de behandeling van de zaken bewust heeft uitgesteld om in de huidige tuchtrechtspleging te kunnen vaststellen dat hij reeds een tuchtverleden had zodat hij zwaarder zou kunnen worden gestraft.

Dit louter subjectief aanvoelen wordt door geen enkel objectief element ondersteund. De sanctionering in tuchtzaken is niet gebonden aan de aard van de inbreuk, noch aan het tuchtverleden van de betrokkene. De tuchtraad beoordeelt immers vrij de ernst van de inbreuken en kiest daarbij desgevallend vrij tussen de verschillende sancties die de wet heeft voorzien, slechts gebonden door het evenredigheidsbeginsel. Om de straf op te leggen die lastens de tuchtraad voor advocaten van het rechtsgebied van het hof van beroep Brussel aan mr. X heeft opgelegd, hoefde de tuchtraad bijgevolg geenszins te wachten op de uitspraak in hoger beroep in een eerdere beslissing.

Uit het feit dat de tuchtraad op de hoogte is gesteld van de datum van de uitspraak in een eerdere tuchtzaak hangende voor de tuchtraad van beroep, kan niet afgeleid worden dat de tuchtraad partijdig zou zijn geweest. Niets belet overigens de tuchtraad van beroep om de tuchtraden zetelend in eerste aanleg op de hoogte te houden van het verloop van de rechtspleging waarin tegen hun beslissingen hoger beroep is ingesteld.

Tot slot is het bijzonder om vast te stellen dat mr. X enerzijds aanklaagt dat er gewacht werd op de uitspraak in hoger beroep in een vorige zaak maar anderzijds, in ondergeschikte orde, precies om de opslorping vraagt met de veroordeling door de tuchtraad van beroep van 12 december 2023.

#### 3.4. Het dossier SLT 218 (A)

Zoals hoger reeds gezegd is de tuchtraad van beroep enkel nog gevat voor de volgende tenlastelegging:

*‘het niet respecteren van de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen (artikel 1 codex deontologie), m.n. de uitspraken gedaan in de mail d.d. 3 mei 2018 gericht aan de cliënten’*

Zoals uitdrukkelijk besproken tijdens de zitting van de tuchtraad van beroep en zoals blijkt uit de bestreden beslissing heeft de tenlastelegging betrekking op de volgende passage: *‘Indien U meent dat U klacht tegen mij moet neerleggen, waar dan ook, dan moet U dit doen, en dan zal ik mijn verweer laten gelden. Maar weet dat ik zelf ook nog met heel wat belastende informatie in mijn dossier zit, waarvan het mij ten zeerste zou spijten indien ik deze informatie allemaal zou moeten gebruiken, gezien de goede samenwerking die wij toch gehad hebben’.*

Het volstaat te verwijzen naar hetgeen hierover werd geschreven in de bestreden beslissing onder randnummer 4.1.1. Tijdens de zitting van de tuchtraad van beroep heeft mr. X deze tenlastelegging als dusdanig niet betwist, zonder evenwel zijn schriftelijke conclusie in die zin in te trekken. Terecht heeft de tuchtraad geoordeeld dat een dergelijke mededeling aan een cliënt in strijd is met de deontologische beginselen van waardigheid en kiesheid, zoals deze onder meer worden omschreven in artikel 1 CDA.

Welke ook de context is, van een advocaat kan niet worden getolereerd dat hij cliënten chanteert met het openbaar maken van vertrouwelijke informatie die hij van hen heeft gekregen indien zij tegen hem een klacht zouden indienen. Dat mr. X het gevoel had dat A en zijn partner zich ondankbaar opstelden nadat hij hen jarenlang had bijgestaan terwijl *‘de betalingen die er daarvoor tot nu toe naar mij gebeurd zijn, (...) een fractie van de werkelijke erelonen en onkosten (zijn)’*, vormt geen rechtvaardigingsgrond.

Ook de bewering dat de geviseerde passage moet gelezen worden in die zin dat hij zou verplicht zijn bepaalde informatie aan te wenden mochten A en/of zijn partner een strafklacht tegen hem indienen, kan niet worden gevolgd. In de e-mail van AA, partner van A, van 27 februari 2018 waarop de e-mail van mr. X van 3 mei 2018 een antwoord was, is geen sprake van een strafklacht tegen mr. X maar wel tegen *‘H’*, een andere cliënte van mr. X die zich tegen A burgerlijke partij had gesteld. Bovendien beperkt het dreigement om vertrouwelijke

informatie openbaar te maken zich niet tot een strafklacht. De zinsnede *‘Indien U meent dat U klacht tegen mij moet neerleggen, waar dan ook (...)’* kan enkel in die zin worden begrepen dat het dreigement ook gold in het geval van een tuchtklacht.

Dat A vervolgens bijna vier jaar heeft gewacht alvorens een tuchtklacht neer te leggen, doet niets af aan de ernst van de inbreuk op artikel 1 CDA. Integendeel bewijst zulks juist dat het dreigement zijn effect niet heeft gemist.

### 3.5. Het dossier SLT 219 (E)

De tenlasteleggingen d) en e) in dit dossier (onbehoorlijke uitoefening van het beroep van advocaat en schending van de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen) moeten als dusdanig worden begrepen dat deze betrekking hebben op de feiten omschreven onder de tenlasteleggingen a), b) en c), die bijkomend worden gekwalificeerd als inbreuken op artikel 1 CDA, zonder dat de tenlasteleggingen d) en e) afzonderlijke feiten betreffen.

Deze vaststelling werd uitgebreid besproken tijdens de zitting van de tuchtraad van beroep van 6 februari 2025 en mr. X heeft in die zin zijn verdediging voorgedragen.

3.5.1. Aan mr. X wordt een inbreuk ten laste gelegd op artikel 19 Reglement orde van advocaten balie Leuven van 26 oktober 2015 inzake de informatieverplichting rond het ereloon, die luidt als volgt:

*‘De advocaat deelt bij de aanvang van het mandaat aan zijn cliënt mee op welke wijze hij zijn kosten en ereloon berekent, tenzij wanneer de cliënt kan geacht worden de berekeningswijze reeds te kennen. In voorkomend geval wijst hij de cliënt op het feit dat hij in aanmerking kan komen voor juridische tweedelijsbijstand. Hij vraagt de cliënt of hij kan genieten van de tussenkomst van een rechtsbijstandsverzekeraar. Hij informeert de cliënte over de te verwachten gerechtskosten.’*

Mr. X werpt evenwel op dat deze bepaling van het baliereglement geen toepassing kan vinden daar deze in strijd zou zijn met de artikelen 500 Gerechtelijk Wetboek, 260 CDA en IV.1 Wetboek van Economisch Recht. Met name zou het kwestieuze baliereglement een materie betreffen die behoort tot de bevoegdheid van de gemeenschapsordes en aan de advocaten van de balie Leuven voorwaarden opleggen die nadeel berokkenen bij de mededinging.

Krachtens de artikelen 495 en 496 Gerechtelijk Wetboek kunnen de gemeenschapsordes reglementen vaststellen die nuttig zijn voor, onder meer, de loyaliteit in het beroep en de belangen van de advocaat en van de rechtzoekende. Hieronder ressorteert de Codex Deontologie voor Advocaten (CDA). Op grond van artikel 500 van hetzelfde wetboek zijn deze reglementen dwingend voor de balies die behoren tot de betrokken gemeenschapsorde en kunnen deze balies voor die aangelegenheden alleen aanvullende reglementen uitvaardigen. De reglementaire bevoegdheid van de balies wordt dus in die zin beperkt dat wanneer de

gemeenschapsorde betreffende een bepaalde aangelegenheid een reglement heeft uitgevaardigd een balie betreffende deze aangelegenheid alleen aanvullend mag reglementeren. Daaruit volgt dat de balie de vrijheid heeft om een reglement te maken betreffende een materie waaromtrent de gemeenschapsorde geen reglement heeft gemaakt.

Dit is hier het geval. De aangelegenheid geregeld in artikel 19 baliereglement Leuven is niet geregeld in een reglement van de Orde van Vlaamse balies. Artikel 260 CDA is immers geen reglement van de gemeenschapsorde in de zin van de artikelen 496 en volgende Gerechtelijk Wetboek. De artikelen 226 tot en met 292 CDA vormen de Gedragscode voor Europese Advocaten uitgevaardigd door de CCBE. Deze gedragscode geldt enkel voor de professionele contacten met advocaten uit andere lidstaten en de professionele contacten van de advocaat in een andere lidstaat (zie artikel 232 CDA). Het feit dat deze gedragscode is aanvaard en bij de codificatie werd opgenomen in de CDA en de nummering van deze codex volgt, maakt daarvan geen reglement in de zin van artikel 496 Gerechtelijk Wetboek. Minstens komt artikel 19 Reglement orde van advocaten balie Leuven niet in conflict met de artikel 260 CDA, omdat beide reglementen een ander toepassingsgebied hebben (intern versus grensoverschrijdend). Het gaat dus niet om 'dezelfde aangelegenheid'.

Maar zelfs al zou de Gedragscode voor Advocaten van de CCBE door de goedkeuring en de opname in CDA moeten worden beschouwd als een reglement in de zin van artikel 500 Gerechtelijk Wetboek, dan nog moet worden vastgesteld dat artikel 19 baliereglement Leuven niet in strijd is met artikel 260 CDA en enkel aanvullend is.

Artikel 260 CDA bepaalt: 'De advocaat moet de cliënt de nodige inlichtingen geven met betrekking tot het gevraagde honorarium en het bedrag ervan dient billijk en gerechtvaardigd te zijn en in overeenstemming te zijn met de wet en de beroeps- en gedragsregels waaraan de advocaat onderworpen is'.

Anders dan mr. X in conclusie suggereert, legt artikel 19 baliereglement Leuven de advocaten van deze balie niet op met hun cliënt een geschreven ereloonovereenkomst te sluiten. In zoverre berust het middel op een verkeerde lezing van het baliereglement.

De balie Leuven heeft met artikel 19 van haar reglement van 26 oktober 2015 enkel gebruik heeft gemaakt van de bevoegdheid die de wet haar toekent om aanvullende reglementen uit te vaardigen.

Aldus preciseert het reglement het tijdstip waarop de inlichtingen in verband met het ereloon moeten worden gegeven (met name bij de aanvang van het mandaat) en welke inlichtingen moeten worden meegedeeld (met name de berekeningswijze van zowel de erelonen zelf als de aan te rekenen kantoorkosten, alsook de te verwachten gerechtskosten).

Daarmee verwoordt het kwestieuze reglement enkel de voorafgaande informatieverplichting die rust op alle ondernemers – en dus ook op advocaten (met uitzondering van zij die juridische eerste en tweedelijnsbijstand verlenen) – zoals voorgeschreven in artikel III.74 tot III.78 en VI.2 Wetboek Economisch Recht en waardoor de advocaat als ondernemer de wettelijke verplichting heeft om, vooraleer de consument gebonden is, duidelijke en begrijpelijke informatie te verstrekken over het ereloon en de kosten die hij in rekening brengt.

De verplichting om de cliënt te informeren met betrekking tot juridische tweedelijnsbijstand en rechtsbijstand, zoals verwoord in artikel 19 baliereglement Leuven, vloeit dan weer rechtstreeks voort uit artikel 265 CDA.

Aldus legt artikel 19 baliereglement Leuven geenszins strengere regels op dan de algemeen geldende wettelijke en deontologische verplichtingen, zodat van een disproportioneel mededingingsbeperkende bepaling geen sprake is.

Het ingeroepen middel is ongegrond.

3.5.2. Ten gronde betwist mr. X een inbreuk te hebben gepleegd op voormelde informatieplicht: hij zou sedert 10 november 2015 E hebben bijgestaan in een nalatenschapskwestie waarin, ondanks het feit dat E de enige erfgenaam was, een notaris een deel van het actief had uitgekeerd aan een ander familielid dat niet erfgerechtigd was. De tuchtraad van beroep sluit zich aan bij de motieven van de bestreden beslissing zoals vermeld onder randnummer 4.2.2.1. en vult deze aan met hetgeen volgt.

Mr. X argumenteert dat voldaan is aan de informatieplicht omdat hij eerder één of meerdere dossiers heeft behandeld voor de dochter van E, J. Desbetreffend heeft mr. X enkele brieven gevoegd gericht aan *'familie J-C'* waaruit blijkt dat hij de verdediging heeft waargenomen van K voor de politierechtbank. Bij de stukken wordt evenwel geen factuur of afrekening van de erelonen en kosten gevoegd waaruit zou blijken dat E reeds op de hoogte kon zijn van de toegepaste tarieven. De briefwisseling dateert overigens van eind 2018, terwijl hij in de nalatenschapskwestie reeds optrad vanaf 10 november 2015. Tot slot blijkt uit de enkele stukken die desbetreffend worden bijgebracht dat mr. X ook in contact stond met rechtsbijstandsverzekeraar D.A.S., zodat het niet eens vaststaat of de familie J-C een (gedetailleerde) ereloonstaat heeft te zien gekregen.

Ter gelegenheid van haar verhoor door de onderzoeker heeft E verklaard dat zij bij mr. X was terechtgekomen *'via (haar) dochter die voordien goed door hem geholpen is na een auto-ongeluk'*. Van dit dossier worden geen stukken bijgebracht zodat ook hier niet kan worden geweten welke tarieven werden gehanteerd. Bovendien kon naar alle waarschijnlijkheid ook hier gerekend worden op de tussenkomst van een rechtsbijstandsverzekeraar gelet op de aard van de zaak.

In ieder geval volgt uit de verplichtingen vermeld in artikel 19 baliereglement Leuven en III.74 tot III.78 en VI.2 Wetboek Economisch Recht dat de informatie met betrekking tot erelonen en kosten rechtstreeks en voorafgaandelijk moest worden meegedeeld aan E zelf. Een mededeling aan familieleden voldoet in de regel niet. Ook het feit dat mr. X ruim drie jaar na de aanvang van zijn tussenkomst (voor het eerst) een gedetailleerde afrekening opmaakt,

voldoet vanzelfsprekend niet aan voormelde verplichting, ook al zou de cliënt niet meteen hebben geprotesteerd.

De inbreuk is bijgevolg bewezen.

3.5.3. In een tweede tenlastelegging in de zaak met betrekking tot E wordt mr. X verweten de principes van de billijke gematigdheid bij de bepaling van het ereloon, zoals bepaald in artikel 446ter Gerechtelijk Wetboek, te hebben geschonden. Voor deze zaak, die betrekking had op een nalatenschap met een nettowaarde van 54.586,81 euro (al bedroeg het voorwerp van de vordering ingesteld bij de familiekamer 160.995,82 euro, dit is het actief van de nalatenschap voor aftrek van de verschuldigde kosten en successierechten).

In de bestreden beslissing wordt gedetailleerd uiteengezet met welke elementen bij de begroting van het ereloon moet worden rekening gehouden. Vervolgens analyseert deze beslissing de aangerekende duur, zowel per prestatie als in zijn globaliteit, om tot de conclusie te komen dat de aanrekening niet transparant gebeurde, dat de aanrekening van 342 uren overdreven voorkomt gelet op de aard van de zaak die geen specialistische kennis vereiste en dat de totaal aangerekende kosten en erelonen de inzet van de zaak ruimschoots overschrijden (66.996,24 euro erelonen voor een geschil met de waarde van 54.622,15 euro).

Bovendien houdt de bestreden beslissing terecht rekening met bijkomende omstandigheden die erop wijzen dat de ereloonstaat veeleer is opgesteld met het oog op het inhouden van de gelden die zijn toegekomen op zijn derdenrekening, dan in functie van de werkelijk geleverde prestaties. Zo staat het bedrag dat op 30 december 2018 werd gefactureerd (31.919,13 euro excl. btw) en de eerste tussentijdse afrekening (49.422,70 euro excl. btw) in sterk contrast met de eerder gevraagde provisie (variërend van 1.500 euro tot 2.500 euro excl. btw, waarbij de laatste dateert van 2 juni 2018) voor een totaal van 13.000 euro excl. btw. Bovendien werd de factuur van 30 december 2018 (31.191,13 euro + 6.703,02 euro btw, samen 38.622,15 euro) uitgeschreven nadat de Deposito- en Consignatiekas de derdenrekening van mr. X op 12 december 2018 had gecrediteerd met exact dezelfde som van 38.622,15 euro.

De factuur van 8 juli 2019 (12.644,09 euro) werd dan weer opgesteld de dag zelf waarop de derdenrekening van mr. X werd gecrediteerd met 18.644,09 euro door de Verzekeringen van het Notariaat, hetgeen overeenstemt met het beschikbare saldo van deze gelden nadat 6.000 euro werd overgemaakt aan een derde procespartij ten titel van verschuldigde rechtsplegingsvergoeding.

De tuchtraad van beroep heeft kennis genomen van de door partijen aan het dossier gevoegde stukken, in het bijzonder van de afrekeningen en facturen, de vonnissen, het arrest en van de door mr. X opgestelde syntheseconclusie, en kan op grond hiervan enkel vaststellen dat de in rekening gebrachte arbeidsduur een kennelijk overdreven karakter kent. De grond van de zaak

betreft finaal een vrij eenvoudige zaak over de aansprakelijkheid van een notaris bij de vereffening van een nalatenschap.

Het feit dat E en mr. X op 22 oktober 2019 een overeenkomst hebben ondertekend waarin eerstgenoemde zich akkoord heeft verklaard met de afrekeningen van mr. X en met de bedragen die door hem werden ingehouden als betaling van de erelonen en kosten, rechtvaardigt de inbreuk niet. De in artikel 446ter Gerechtelijk Wetboek opgenomen verplichting opgelegd aan de advocaten om hun ereloon te begroten met de bescheidenheid die van hun functie moet worden verwacht, strekt ertoe het vertrouwen van de rechtzoekenden in de advocatuur en bij uitbreiding in de justitie in het algemeen te versterken. Aldus betreft zij de juridische grondslagen van de maatschappij en raakt zij de openbare orde (zie Cass. 9 september 2022, C.21.0346.N).

Bovendien is het voor de cliënt haast onmogelijk een controle uit te oefenen op de werkelijk gepresteerde uren, nu deze in de meeste gevallen hier niet bij aanwezig is en bovendien niet over de vereiste kennis beschikt om een inschatting te maken van de tijd die een bepaalde prestatie vereist. Het akkoord van de cliënt met het aantal in rekening gebrachte uren bindt de tuchtraad niet.

Maar zelfs indien de aangerekende arbeidstijd werkelijk zou zijn gepresteerd, wat hier uitgesloten is, dan nog blijft de vaststelling dat mr. X rekening had moeten houden met de waarde van het geschil en had hij de duur van zijn prestaties moeten inkorten of het uurtarief verlagen en had hij minstens tijdig de cliënte moeten inlichten dat de erelonen en kosten de waarde van het geschil dreigden te overstijgen om vervolgens zijn cliënte te oriënteren naar een minder dure oplossing van het geschil.

Tot slot roept mr. X in dat het tuchtonderzoek werd geopend wegens inbreuken op de artikelen 1 en 134 CDA en niet wegens een inbreuk op artikel 446 Gerechtelijk Wetboek (bedoeld wordt 446ter). Een inbreuk op artikel 446ter Gerechtelijk Wetboek maakt meteen ook een inbreuk op artikel 1 CDA (inbreuk op de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid, die aan het beroep ten grondslag liggen). Bovendien blijkt uit de initiële klachtbrief dat E duidelijk geen kennis had van de omvang van de aangerekende erelonen en verkeerde zij dus in de mening dat mr. X nog gelden uit de nalatenschap onder zich hield. De vervolging wegens een inbreuk op artikel 446ter Gerechtelijk Wetboek vloeit dan ook rechtstreeks voort uit initiële klacht. Bovendien is het de stafhouder geenszins verboden een advocaat te vervolgen voor deontologische inbreuken die aan het licht komen tijdens een tuchtonderzoek dat oorspronkelijk werd ingesteld wegens andere feiten.

De ingeroepen verweermiddelen zijn ongegrond. De tenlastelegging blijft ook in hoger beroep bewezen.

3.5.4. Zoals in de bestreden beslissing werd vastgesteld, heeft mr. X op dezelfde dag een ereloonstaat opgesteld en deze meteen vereffend door middel van de gelden die op zijn derdenrekening waren toegekomen. Aldus heeft hij zich deze gelden toegeëigend zonder de cliënt een redelijke termijn te gunnen hier al dan niet mee in te stemmen. Zoals hoger vastgesteld waren de erelonen en kosten bovendien exhaustief berekend.

Een dergelijke handelswijze vormt inderdaad een inbreuk op artikel 134, tweede lid, CDA dat voorschrijft dat de advocaat de gelden die bestemd zijn voor zijn cliënt, via overschrijving op zijn zichtrekening geheel of gedeeltelijk kan behouden als voorschot, ereloon of terugbetaling van kosten, na zijn cliënt daarvan schriftelijk op de hoogte te hebben gebracht.

De tuchtraad van beroep sluit zich aan bij de motieven van de bestreden beslissing en besluit dat ook deze inbreuk na onderzoek van de zaak in hoger beroep bewezen is gebleven.

3.5.5. De tenlasteleggingen d) en e) in de zaak SLT 219 betreffen zoals gezegd dezelfde feiten als deze beoogd onder de tenlasteleggingen a), b) en c) en behoeven dan ook geen verder onderzoek.

### 3.6. Het dossier F – SLT 221

De tenlastelegging c) in dit dossier (de onbehoorlijke uitoefening van het beroep van advocaat door schending van de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen zoals verwoord in artikel 1 CDA), moet als dusdanig worden begrepen dat deze betrekking heeft op de feiten omschreven onder de tenlasteleggingen a) en b), die bijkomend worden gekwalificeerd als inbreuken op artikel 1 CDA, zonder dat de tenlastelegging c) een afzonderlijk feit betreft.

Deze vaststelling werd uitgebreid besproken tijdens de zitting van de tuchtraad van beroep van 6 februari 2025 en mr. X heeft in die zin zijn verdediging voorgedragen.

3.6.1. De voor F gevoerde procedures hadden in essentie betrekking op een echtscheiding en de daarmee gepaard gaande maatregelen met betrekking tot de beide minderjarige kinderen, zonder dat deze procedures een ongewoon verloop kenden.

Vooraleer in november 2021 te worden opgevolgd door een advocaat aangesteld door het bureau voor juridische bijstand bij de balie Leuven, zou mr. X meer dan 159 uren hebben besteed aan dit dossier, wat samen met de kosten en de btw geleid heeft tot een totale facturatie van 87.747,57 euro.

F heeft als gevolg hiervan klacht met burgerlijke partijstelling neergelegd in handen van de onderzoeksrechter. Terecht oordeelde de tuchtraad zetelend in eerste aanleg dat er geen

reden is om de tuchtprocedure op te schorten in afwachting van een definitieve uitspraak over deze klacht.

3.6.2. Voor wat de rechtsgeldigheid van artikel 19 baliereglement Leuven betreft, wordt verwezen naar hetgeen hoger werd uiteengezet.

3.6.3. Aan mr. X wordt verweten F niet voorafgaandelijk en afdoende te hebben ingelicht over de wijze waarop de erelonen en kosten zouden worden berekend voor de behandeling van zijn echtscheidingsdossier. Bovendien zou hij zijn cliënt niet hebben gewezen op de mogelijkheid te genieten van de juridische tweedelijnsbijstand.

Weliswaar heeft F op 26 februari 2020 een verklaring ondertekend waarin hij zich akkoord verklaard met het uurloon en de kosten gehanteerd door mr. X, maar dat is ruim na de aanvang van zijn tussenkomst, die zich situeert in april 2019. Bovendien werd deze overeenkomst aan de cliënt voorgelegd en door hem ondertekend vóór de aanvang van een zitting van de familierechtbank, op een moment dus waarop deze zich allerminst een meningsverschil met zijn advocaat kon veroorloven. De desbetreffende verklaringen van F worden niet tegengesproken.

De bewering van mr. X dat hij zijn cliënt van bij de aanvang in kennis heeft gesteld van de gehanteerde tarieven en hem daarbij bovendien heeft ingelicht dat hij niet werkte via de juridische tweedelijnsbijstand, wordt niet aannemelijk gemaakt. Integendeel, uit een e-mail die F op 26 maart 2020 aan mr. X heeft gericht blijkt duidelijk dat eerstgenoemde erg geschrokken was van het openstaande bedrag terwijl het overzicht van de gehanteerde tarieven hem slechts op 26 februari 2020 werd ter hand gesteld.

Ook de bewering dat mr. X zijn cliënt zowel bij de aanvang van zijn tussenkomst als in de loop van zijn tussenkomst zou hebben aangemoedigd een beroep te doen op een advocaat aangesteld via de juridische tweedelijnsbijstand, wordt door geen enkel document ondersteund. Wel heeft mr. X herhaaldelijk bij zijn cliënt aangedrongen op de betaling van reeds gefactureerde erelonen en gewaarschuwd voor toekomstige kosten, maar nergens valt daarbij te lezen dat er gewezen wordt op een eventuele kosteloze bijstand, hoewel de financiële toestand waarin F verkeerde hiertoe aanleiding kon geven. Deze toestand was door mr. X nochtans goed gekend gelet op de gevoerde procedures (uit de dagvaarding blijkt dat F een maandelijks netto-inkomen genoot van 1.253,68 euro terwijl zijn toenmalige echtgenote een invaliditeitsuitkering ontving van ca. 1.000 euro per maand).

De omstandigheid dat F na in het bezit te zijn gesteld van de tarieven nog verder op de diensten van mr. X beroep heeft gedaan en dat hij herhaaldelijk e-mails heeft gestuurd om zijn tevredenheid uit te drukken in verband met de kwaliteit van de geleverde diensten, doet hieraan niets af.

De tenlastelegging is bewezen gebleven.

3.6.4. Voor wat de wijze betreft waarop een advocaat zijn erelonen dient te begroten wordt verwezen naar hetgeen hoger werd uiteengezet. Vermits artikel 446ter Gerechtelijk Wetboek de openbare orde raakt, zoals eveneens hoger uiteengezet, is een akkoordverklaring vanwege de cliënt of een uitblijven van een betwisting op zich geen beletsel om de inbreuk vast te stellen.

Voor het overige worden de desbetreffende motieven van de bestreden beslissing integraal bijgetreden. Deze worden geenszins ontkracht door de feitelijke omstandigheden verwoord in de conclusie van mr. X.

De tuchtraad van beroep heeft ook hier de stukken die door de stafhouder en mr. X werden meegedeeld nauwkeurig onderzocht en is vervolgens tot de conclusie gekomen, zoals reeds vastgesteld door de tuchtraad zetelend in eerste aanleg, dat het aantal aangerekende uren manifest overdreven overkomt gelet op de beperkte moeilijkheidsgraad en complexiteit van het dossier, de voornamelijk feitelijke aard van de betwisting en de herneming van dezelfde argumenten in de verschillende rechtsplegingen.

Daarnaast moet vastgesteld worden dat niets laat uitschijnen dat mr. X zijn cliënt heeft gewezen op de mogelijkheid zijn belangen te verdedigen zonder de feitelijke breedvoerigheid die hij in dit dossier aan de dag heeft gelegd, zoals van bij de aanvang blijkt uit het ontwerp van inleidende dagvaarding (38 pagina's). Integendeel blijkt mr. X, althans de eerst jaren, het aantal prestaties bewust te hebben opgedreven, zonder oog te hebben voor de werkelijke belangen van zijn cliënt en de beperkte financiële waarde van het geschil.

De tenlastelegging is dan ook bewezen gebleven. De inbreuk op artikel 446ter Gerechtelijk Wetboek maakt meteen ook een inbreuk uit artikel 1 CDA.

### 3.7. Het dossier G – SLT 222

De tenlastelegging c) in dit dossier (de onbehoorlijke uitoefening van het beroep van advocaat door schending van de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen zoals verwoord in artikel 1 CDA), moet als dusdanig worden begrepen dat deze betrekking heeft op de feiten omschreven onder de tenlasteleggingen a) en b), die bijkomend worden gekwalificeerd als inbreuken op artikel 1 CDA, zonder dat de tenlastelegging c) een afzonderlijk feit betreft.

Deze vaststelling werd uitgebreid besproken tijdens de zitting van de tuchtraad van beroep van 6 februari 2025 en mr. X heeft in die zin zijn verdediging voorgedragen.

3.7.1. G deed eveneens een beroep op de diensten van mr. X in het kader van haar echtscheiding. De eerste prestaties dateren van 12 oktober 2021.

Mr. X wordt ook in deze zaak tuchtrechtelijk vervolgd wegens inbreuken op artikel 19 baliereglement Leuven en artikel 446ter Gerechtelijk Wetboek, die beide uit hun aard meteen ook te kwalificeren zijn als een inbreuk op artikel 1 CDA.

Na de neerlegging van de klacht bij de stafhouder door G kwam tussen mr. X en zijn voormalige cliënte een dading tot stand. Daarop heeft G de stafhouder aangeschreven met de mededeling dat zij afstand deed van haar klacht en niet langer aandrang op een vervolging.

Zoals de tuchtraad zetelend in eerste aanleg terecht heeft geoordeeld verhindert de intrekking van de klacht niet dat de tuchtvervolging wordt verdergezet.

3.7.2. Voor wat de rechtsgeldigheid van artikel 19 baliereglement Leuven betreft, wordt verwezen naar hetgeen hoger werd uiteengezet.

3.7.3. G consulteerde mr. X voor het eerst op 12 oktober 2021. Tussen beiden werd een geschreven ereloonovereenkomst gesloten waarop de datum van 17 november 2022 wordt vermeld. Dit betreft evenwel een materiële vergissing en het is duidelijk dat 17 november 2021 werd bedoeld. Op 17 november 2022 had mr. X zijn tussenkomst immers reeds beëindigd.

Dit blijkt ook uit het verhoor van G door de onderzoeker. Zij verklaarde dat mr. X tijdens het eerste consult (dat nochtans meer dan drie uur zou hebben geduurd) niet over kosten en erelonen heeft gesproken.

Dit gebeurde blijkbaar ook niet tijdens het tweede consult, zoals in de verklaring van G bij vergissing wordt vermeld. Uit het overzicht van de prestaties opgesteld door mr. X blijkt immers dat een tweede consult plaatsvond op 9 november 2021 (dat net geen drie uur zou hebben geduurd). De overeenkomst draagt echter de datum van 17 november (2022, maar bedoeld wordt 2021), wat overeenkomt met de datum van het derde consult. Dat G in haar verklaring per vergissing onterecht verwijst naar een tweede consult waar het in werkelijkheid om derde consult betrof, blijkt uit het feit dat zij hierover aan de onderzoeker uitdrukkelijk verklaarde zich dit niet te herinneren.

De ereloonovereenkomst werd dus op 17 november 2021, bij het derde consult, ondertekend. Er is bijgevolg niet de minste reden om te twijfelen aan de verklaring van G dat zij niet werd geïnformeerd tijdens het eerste consult. Mocht, zoals mr. X beweert, de ontwerpovereenkomst tijdens het eerste consult aan de cliënt zijn meegegeven om dit bij het

volgende consult ondertekend terug te bezorgen, zou mr. X hier ongetwijfeld naar hebben geïnformeerd tijdens het tweede consult en zou hij haar desgevallend ter plaatse een (nieuwe) overeenkomst hebben laten ondertekenen. Op het ogenblik van het tweede consult had mr. X, volgens zijn eigen afrekening, immers reeds ruim veertig uren gepresteerd (aan 185 euro per uur).

De inbreuk is bijgevolg bewezen.

3.7.4. Uit de stukken die door de stafhouder en mr. X werden bijgebracht blijkt dat het dossier waarin mr. X G heeft bijgestaan een gewone echtscheidingsprocedure betrof zonder bijzondere complexiteit. Ook in dit geval was geen specialistische kennis vereist, al waren de financiële belangen iets hoger dan dit het geval was in het dossier van F.

Ook hier geldt dat mr. X een manifest overdreven aantal uren aanrekent gelet op de beperkte moeilijkheidsgraad van het dossier, de louter feitelijke aard van de betwisting en de herneming van dezelfde argumenten in de verschillende rechtsplegingen.

Voor een beperkte tussenkomst (na een achttal maanden deed G beroep op een ander advocaat) factureerde hij 32.711,50 euro, hetgeen buitensporig is gelet op het belang van de zaak. De breedvoerigheid waarmee feitelijkeheden in de dagvaarding (36 pagina's) en de conclusie worden omschreven wijzen erop dat hij bewust de prestaties heeft laten oplopen zonder dat dit in het belang was van de cliënt.

Voor het overige worden de motieven van de bestreden beslissing bijgetreden en hernomen. Ook de laatste inbreuk is in hoger beroep bewezen gebleven.

3.8. De bewezen verklaarde feiten zijn bijzonder ernstig. Tot driemaal toe heeft mr. X nagelaten van bij de aanvang van zijn prestaties op transparante wijze de cliënt te informeren over de toegepaste tarieven en deze bewust in het ongewisse gelaten over de te verwachten totale kost. In dezelfde drie dossiers heeft hij vervolgens exorbitante erelonen aangerekend waardoor in minstens één geval de totale kost van de procedure significant hoger was dan de waarde van de (netto) vordering. In een ander dossier heeft hij zich de gelden die op zijn derdenrekening waren toegekomen meteen toegeëigend en aldus de cliënt voor een voldongen feit geplaatst.

Even onthutsend is de vaststelling dat mr. X er niet voor terugschrikt een cliënt te bedreigen met het openbaar maken van vertrouwelijk verkregen informatie indien deze klacht zou neerleggen tegen hem.

Een dergelijke handelswijze staats haaks op de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die ieder advocaat gehouden is te eerbiedigen en die noodzakelijk zijn voor de

uitoefening van het beroep. Bovendien wordt hierdoor het vertrouwen van de rechtzoekende in de advocaat, en bij uitbreiding in de werking van het gerechtelijk apparaat, ernstig aangetast.

Dat mr. X voor het overige niets te verwijten valt, dat hij geen andere deontologische inbreuken heeft begaan, dat hij op het ogenblik van het plegen van de inbreuken nog over een smetteloos tuchtverleden beschikt en dat hij ook een (groot) aantal tevreden cliënten telt, maakt voormelde vaststellingen niet ongedaan.

In de vier behandelde dossiers werden achtereenvolgens en herhaaldelijk elementaire deontologische verplichtingen met de voeten getreden, en dit binnen een relatief korte tijdsspanne. Een opschorting van de uitspraak van de veroordeling of zelfs een schorsing met uitstel van tenuitvoerlegging kan dan ook niet volstaan om herhaling te voorkomen.

Een effectieve schorsing, zoals opgelegd in de bestreden beslissing, vormt een gepaste sanctie. Een dergelijke sanctie is niet onevenredig en past binnen de verplichting die op de tuchtraad rust om de inbreuken op de reglementen, op de eer van de orde van advocaten en op de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid gepast te bestraffen.

In het licht van de ernst van de bewezen inbreuken is een effectieve schorsing noodzakelijk om enerzijds mr. X het ontoelaatbare van zijn handelen te doen inzien en anderzijds om aan de buitenwereld te tonen dat tegen een dergelijke handelswijze streng wordt opgetreden, waardoor het vertrouwen in de advocatuur kan worden hersteld.

Anders dan door mr. X gevraagd kan in tuchtzaken geen toepassing worden gemaakt van artikel 65, tweede lid, Strafwetboek. De desbetreffende motieven van de bestreden beslissing worden bijgetreden en hernomen.

3.9. De rechtspleging is verlopen in de taal voorgeschreven door de artikelen 457bis en 466 Gerechtelijk Wetboek.

#### 4. Beslissing

De Nederlandstalige tuchtraad van beroep voor advocaten,

beslissend na tegenspraak,

ontvangt het hoger beroep,

verbetert de materiële vergissing in de bestreden beslissing in die zin dat waar in de tenlasteleggingen b) in de dossiers SLT 219 (E), SLT 221 (F) en SLT 222 (G) verwezen wordt naar artikel 446 Gerechtelijk Wetboek, dit moet gelezen worden als 446ter Gerechtelijk Wetboek,

stelt vast dat:

- de tenlasteleggingen d) en e) in de zaak SLT 219 (E) zich identificeren met de tenlasteleggingen a), b) en c) in dezelfde zaak, die tevens worden omschreven als een inbreuk op artikel 1 CDA,
- de tenlasteleggingen c) in de zaak SLT 221 (F) zich identificeert met de tenlasteleggingen a) en b) in dezelfde zaak, die tevens worden omschreven als een inbreuk op artikel 1 CDA,
- de tenlasteleggingen c) in de zaak SLT 222 (G) zich identificeert met de tenlasteleggingen a) en b) in dezelfde zaak, die tevens worden omschreven als een inbreuk op artikel 1 CDA,

bevestigt de bestreden beslissing van de tuchtraad voor advocaten van de Nederlandstalige ordes van het rechtsgebied van het hof van beroep Brussel, tweede kamer, van 6 augustus 2024 mits deze enkele wijziging dat de schorsing voor een duur van drie maanden thans aan mr. X wordt opgelegd voor de enige tenlastelegging in de zaak SLT 218 (A), de tenlasteleggingen a), b) (verbeterd) en c) in de zaak SLT 219 (E), de tenlasteleggingen a) en b) (verbeterd) in de zaak SLT 221 (F) en de tenlasteleggingen a) en b) (verbeterd) in de zaak SLT 222 (G).

Aldus gewezen door de tweede kamer van de Nederlandstalige tuchtraad van beroep voor advocaten, samengesteld uit Peter Hartoch, voorzitter, Koen Lips, Philippe De Jaegere, Lutgart Gillis en Dirk Peeters, assessoren,

en uitgesproken in openbare zitting van 3 april 2025, in aanwezigheid van Pim Vanwalleghem, advocaat-generaal, en Ludwig Evens, secretaris.

Ludwig Evens

Dirk Peeters

Lutgart Gillis

Philippe De Jaegere

Koen Lips

Peter Hartoch